

ԱՍՏՈՒԾՈՒ ԽՈՍՔԻՆ ՀԱՎԻՏԵՆԱԿԱՆ ՈՒԺԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԿՅԱՆՔՈՒՄ

«Երկիր եւ երկինք անցնեն, բայց բանք իմ մի՛ անցնեն»:

«Երկինքը և երկիրը պիտի անցնեն, բայց իմ խոսքերը սիտի չանցնեն»:

(Մատթ. Ի. Գ. 35)

Այս բառերը այսօր Սուրբ Պատարագի ըմթացքում կարդացված Ավետարանից են քաղված, Մատթեոսի Ավետարանից, ուր մեր Տերը՝ Հիսուս Քրիստոս, այսպիսի խորը, ուժեղ արտահայտությամբ ասում է, որ հավիտենականը երկինքը և երկիրը չեն, հավիտենականը իր խոսքն է՝ ճշմարտությունն է, Աստուծո հայտնությունը և մարդու ընկալումը այդ հայտնության:

Գիտեք, հնավատացյալներ, որ այսօր, մեր Եկեղեցու Սրբազան Հոգեբորի տնօրինությամբ, Գյուտ խաչի տոնն է: Այն խաչափայտը, որի վրա խաչվեց Հիսուս, կորած էր: Չորրորդ դարի սկզբին Կոստանդիանոս կայսեր մոտ՝ Հեղինե կայսրուհու կողմից գտնվեց Գողգոթայից, և այդ գյուտը Եկեղեցու կյանքում մոր հայտնությունն առաջ բերեց: Եթե երբեք մեր Հայրերը այս բառերն են ընտրել՝ *«Երկինք և երկիր անցնեն, բայց բանք իմ մի՛ անցնեն»*, ես այնպես եմ հասկանում, որ խաչը ըմբռնել են իբրև Հիսուսի-գերագույն խոսք: Բանը քաղը չէ, գիրը չէ, այլ՝ կյանքը, Աստված ինքն է իր խոսքը: Ոչ թե խոսքն ուրիշ է և Բանը՝ ուրիշ, այլ ինքն իսկ է Բանն Աստուծո, որ խաչով տվեց իր ճշմարտության գերագույն արտահայտությունը, սիրո, զոհողության այն արարքի միջից, որ այսօր դարձել է մեր բոլոր քրիստոնյաների նշանը, խորհրդանիշը՝ խաչը:

Ի՞նչ է նշանակում *«բանք իմ մի՛ անցնեն»*: Ահավասիկ, մոտենում ենք այն տարրին, երբ պիտի ողջունենք Քրիստոսի ծննդյան 2000-ամյակը: 2000 տարիներ ի վեր Աստուծո խոսքն է տարածվում, մերթափանցում մարդոց կյանքի մեջ, և քրիստոնեության ուժը այդ խոսքի, Քրիստոսից բխած, Քրիստոսով արտահայտված, խաչով նվիրագործված և հարությամբ պալաված Բանն է խոսքը՝ Քրիստոս: Երևակայեցեք. ի՞նչ ունեին առաջին դարի քրիստոնյաները որպես քարոզության ուժ: Գիտություն՝ ունեին, հարստություն՝ ունեին, քաղաքական ուժ, իշխանություն՝ ունեին: Սրանցից և ոչ մեկը, որոնք աշխարհային ուժեր են: Ինչ որ ունեին, իրենց հավատացած ճշմարտությունն էր, իրենց խոսքն էր, Աստվածաշունչն էր, որ իրենց անձերի միջից քարոզվեց, և Աստուծո խոսքը միանեց մարդկությանը: Նիզակից, սրից, զենքից ավելի մեծ ուժը ճշմարտությունն է, որ պիտի ազատի մարդկանց:

Այդ խոսքը մահ գոյի մեջ ամփոփվեց, և այդ գիրը ճանաչվեց, կճանաչվի որպես *Սուրբ Գիրք*, իսկ մեր հայ ժողովրդի բառերով՝ *Աստվածաշունչ Մատյան*: Սուրբ Գիրքը դարձյալ այն ամենից գորավոր ուժն է, որով քրիստոնյաները կառուցեցին աշխարհում Աստուծո ճշմարտությունն արտահայտել գրի և արտասանված խոսքի միջից: Ծճմարտությունը գիրը չէ, գրից անդին կյանքն է, որից ծնվել է գիրը, և գիրը, կյանքից ծնված լինելով, Քրիստոսի անձից բխած լինելով, կյանք է, ոչ թե գիտություն, ոչ թե ծանոթություն, ոչ թե հմտություն, այլ՝ ապրված կյանք և կատարված գործ: Այդ ճշմարտությունը Աստուծոց է տրված մարդոց և մարդոց կողմից յուրացված ու իրագործված: Այս է քրիստոնեության գիրքը:

Սիրելի հավատացյալներ, հոկտեմբեր ամիսը մեր եկեղեցվո կյանքի մեջ ամենից հարուստ տոնական, ծիսական, սրբախոսական ամիսներից մեկն է: Այս ամսվա ընթացքում մենք ոգեկոչեցինք հիշատակը մեր Թարգմանիչ վարդապետների՝ գլխավորությամբ Մեսրոպ Մաշտոցի. չորս Ավետարանիչների, 72 աշակերտների, եկեղեցական 12 մեծ Հայրերի, Հովհան Ոսկեբերանի: Բոլորն էլ Աստուծո խոսքի թարգմանները եղան իրենց ժողովրդին: Մեր հայկական գիրը ծնվեց Աստուծո խոսքի, ուժի նկատմամբ մեր ժողովրդի կարոտով, և այդ կարոտի, կարիքի գերագույն արտահայտությունը եղավ Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոցը: Գտա՛վ գիրը, որպեսզի Աստուծո խոսքը թարգմանի, ժողովուրդի ձեռքը տա, ժողովուրդը կյանքից բխած գրո՛ւվ իր կյանքն ապրի: Ահա թե ինչու մեզ համար Սուրբ Գիրքը ամենից նվիրական գիրքն է եղել: Մեր հայրերը հայտարարեցին (երանի մեր թուր ժառանգների, սերունդների սրտի մեջ գրված լինեն այդ խոսքերը). «*Հայր մեր զՍուրբ Ավետարանը գիտեմք և Մայր՝ Առաքելական եկեղեցի Ընդհանրապան*» (Մենք իբրև հայր ճանաչում ենք Ավետարանը և իբրև մայր՝ եկեղեցին) (Եղիշե):

- Որդիներ՝ եմք այս ուխտի, - հարց տանք մեզ, - հետևո՞ւմ ենք մեր հորն ու մորը:

Եթե ոչ, ապա որտե՞ղ է մեր որդիությունը, ինչո՞ւ հայտարարեցինք այդ խոսքերը՝ իբրև եկեղեցվո հավատացյալների կյանքի ճշմարան:

Եկեք, հավատացյալներ, դառնանք իսկական զավակներն այդ սուրբ ծնողների՝ Ավետարանի և Ավետարանը կենդանի կերպով մեր ժողովրդի մեջ թարգմանող ու տարածող Առաքելական Սուրբ եկեղեցու:

Գիրը Սուրբ Գիրքը չէ, Սուրբ Գիրքը ավելի է, քան գիրը: Հոգին է, որ արտահայտվում է գրի միջից, ինչպես ասացինք քիչ առաջ և այժմ մեջքերում ենք ձեզ Պողոս Առաքյալի խոսքը. «*Գիրն՝ սպանանէ, այլ հոգին կենդանանէ*» (Օրենքը, որ գիր է, սպանում է, իսկ հոգին՝ կենդանացնում) (Բ Կորնթ. Գ 6): Ահա Ավետարանը. մեր ժողովուրդը համբուրում է ո՛չ թե արծաթը, ո՛չ թե մագաղաթը, այլ այդ հոգու հետ է հաղորդվում, որ այդ գրի, մագաղաթի միջից փոխանցված է Քրիստոսից, մեր հայրերի ճամփով՝ մեզ թղթիս: Սուրբ Գիրքը պետք է կարդալ՝ այդ հոգու հետ հաղորդվելու, այլ ոչ թե գիտականություն ցույց տալու համար: Եվ նույն Պողոս Առաքյալը Կորնթացվոց թղթի մեջ ասում է. «*Քանզի մեման չենք ուրիշների, որ Աստուծո խոսքի վաճառքով են զբաղվում*» (Բ Կորնթ. Բ 17): Ոչ թե ապրողն են, տերն են իրենց խոսքի, այլ վաճառականը, փոխանցում են խողովակի մեման, իրենք, սակայն, այդ խոսքով ներթափանցված չեն, կեղծ ավետարանիչներն են նրանք, ովքեր, առանց հաղորդվելու հոգու հետ, գրի ծանոթությամբ ուզում են իրենց ազդեցությունը տարածել ժողովրդի մեջ: Չեն հաջողի, չեն հաջողվի ^{իրենք} ~~իրենք~~ որովհետև հոգու հետ հաղորդությունն է կարևորը:

Եւ այսօր անձամբ ուղեցինք քարոզել այս բեմից, որովհետև այսօրը պետք է հայտարարենք Սուրբ Գրքի օր՝ մեր ժողովրդի հոգևոր կյանքի սնուցման և հարստացման համար: Այսօր մեզ հետ են Ֆրանսիայից և Նորվեգիայից եկած Աստվածաշնչային Ընկերության մեր սիրելի եղբայրները և քույրերը: Իրենք անցնող տարիներին գորավիզ կամգնեցին մեր եկեղեցուն՝ Սուրբ Գիրքը մեր ժողովրդի մեջ տարածելու համար: Սքանչելի գործակցության մի պատկեր առաջ եկավ:

Քիչ հետո վեհարանում մեծ ունեցք մի փոքրիկ հանդիսություն, որի ընթացքում իրենք էլ պիտի արտահայտվեն: Մենք պիտի ժողովորդին ներկայացնենք չորս Ավետարանիչների մեկնությունը եղող մեր ամենամեծ մտավորական, աստվածաբան հոգևորականներից Պատրիարք Օրմանյանի «Համապատում»: զիրքը: Ես վախազում եմ, որ մեր ժողովրդի զավակները այդ զիրքն ունենան իրենց անկողնու կողքի՝ իբրև թարգմանի՝ զիրք: Ավետարանը երբ կարդան, Ավետարանի հետ ման մրա մեկնությունը կարդան՝ մեր եկեղեցու այդ մեծ, իմաստուն աստվածաբանի տված բացատրությունների միջից, որպեսզի ճիշտ հասկանան, հաղորդվեն Աստվածաշունչ Մատյանի հոգում:

Այսօր ես խոնարհաբար առաջի Աստուծո փառք եմ տալիս իրեն, որ, այս ամիսը չփակված, մեծ ունեցանք Սուրբ Գրքի գաղափարի, իմաստի, գործածության վրա մտասկեռումի, ուշադրության կենտրոնացման այս գեղեցիկ առիթը: Իմ մաղթանքն է, որ մեր ժողովուրդն իմամա գործնականապես իր կյանքի մեջ արժևորել Ավետարանը, այլ ոչ թե ձևականորեն: Այն ժամանակ կարող ենք ասել. «*Երկինք և երկիր անցցեն, թայք թանք իմ մի՛ անցցեն*»:

Որքա՛ն քանդումներ եղան մեր աշխարհում, որքա՛ն եկեղեցիներ, պալատներ, դպրակներ, գրքեր, ձեռագրեր ոչնչացվեցին, սակայն Աստուծո խոսքը մնաց կենդանի և այսօր առավել ևս կենդանի է: Վերագարթոցի այս շրջանում եկեղեցիներում, հիմնադրոք դարի՝ մեր ոսկեդարի Հայրերի մյան, Աստվածաշունչը փոխադրենք մեր կյանքի մեջ և այն նկատենք մեր կյանքի ուղեցույցը, մեր եկեղեցու պայծառությունը Քրիստոնեական ընդհանուր եկեղեցու զարգացման և մեր ազգի հոգևոր առողջության ու բարոյական տոկունության համար, հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

26 հոկտեմբերի 1997 թ.

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածին